

2. Ό.π., σσ. 238-239.
3. Πρόκειται για απόγονο του Γιάννη Πάτερ, εκλήπτορα των αλυκών της Τρανσυλβανίας και Προεστού της Κ (1672), ό.π., σσ. 38-39. Βλ. και BAR, mss.gr. 976 φφ 18ν και 31γ «Γιάννης Πάτερ, ό και Πάτερ Γιάννος», «έκλήθη Προεστώς ό κύρ Καλογιάννης Πάτερ, ό και Πάτερ Γιάνος καλούμενος». Προφανώς, η εμπορική του δραστηριότητα είχε ξεκινήσει από την Ουγγαρία, όπου είχε αλλάξει το όνομά του από «Γιάννης Παπά» σε Πάτερ Γιάνος (στα ουγγρικά προηγείται το πατρώνυμο). Ο απόγονός του είχε γίνει πλέον αυστριακός υπήκοος και μόνιμος κάτοικος της Τρανσυλβανίας, για να μπορεί είναι ιδιοκτήτης ακινήτου (ό.π., σ. 203· πρβλ. και αν. Μέρος Α', εγγρ. 8, 17 και 17α).

83

1765/IV/29

978/φφ 39ν-40γ

χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

σχ. 84

χ. Θωμά Βελλερά (φ 40γ στ. 8-11, 16)

Απόφαση οριστική. Απαράγραπτο χρεωστικής ομολογίας. Αντιποίηση αρχής προεστού. Παραβίαση ασφαλιστικών μέτρων. Διαπλαστική αρμοδιότητα του Κριτηρίου. Ενοχή «έξ αποφάσεως».

// 1765: άπριλλίου: 29:

²/ Έπρωτωστολόγ(ει)σεν ό Τώμας Φιλούστερ, κατ' έμπροσθεν ήμων τών
³/ ύποκάτωθεν γεγραμμένων, έναντίων του κύρ Δημήτρη ⁴/ Γεωργίου, δια
την ύπόδεσιν όπου (εί)χεν νά κάμη με τον ⁵/ Γεώργη Θεωδώρου, έστωντας
καί νά του χρεωστούσεν του Τώμα με ⁶/ όμολογίαν, από πολλύς καθώς
διαλαμβάν(ει) ή όμολογίατου, ⁷/ και μην ήμπορώντας νά τά πάρη, μέ τό νά
(εί)ναι ξεπεσ.⁸/μένος ό άνωθεν Γεώργιος, κατά την συνήθ(ει)αν του τόπου
⁹/ ήλθεν ό Τώμας και τον όπρισεν (εί)ς τον προεστόνμας, δια ¹⁰/ νά μην
εύγη έξω έως όπου νά λογαριασθουν και νά ¹¹/ πλερωθή. και ούτως ώντας
σύγουρος ό Τώμας ότι (εί)ναι όπρισ.¹²/μένος έκοίταξεν την δουλ(εί)αντου,
όμως με τά ολίγαις ¹³/ ήμέραις άκουσεν πώς υπ(εί)γεν (εί)ς Ιτήν Βλαχίαν,
και ούτως ¹⁴/ ήλθεν ό Τώμας και έρώτ(ει)σεν τον προεστόν, λέγωντας διατί;
¹⁵/ του έδωσεν τζέδουλαν και εύγαλεν πασουσι. και έτζι εύ.¹⁶/ρέθ(ει)κεν τό
πράγμα ότι ό άνωθεν κύρ Δημήτρη ¹⁷/ επ(εί)γεν (εί)ς την καντζελαρίαν, δίχως
τζέδουλαν ¹⁸/ του προεστού, αλλά ούτε κανενός (εί)δησιν, και με τί λόγια
¹⁹/ κάντε τρόπον εύγαλεν πασουσι κύριος (εί)δεν. ώστε ²⁰/ όπου φαίνεται
πώς ό κύρ Δημήτρη νά έγινεν οίκο.²¹/κύρης και προεστός δια νά εύγάξη
άνθρώπων όπρ(ει)σ.²²/μένων πασουσια, και δια την παρόν αυθάδ(ει)άντου
²³/ νά έχη νά δίδ(ει) πρώτον, μπρισάγο (εί)ς την Κουμπάνιαν, ²⁴/ φιωρήνια
ούγκρ(ικα) F 24 ''- λέγω (εί)κοσι τέσσαρα: δια δέ ²⁵/ τον άνθρωπον νά έχη

νὰ τὸν φέρνη (εἰς) δ(ει)ωρ(εἰ)αν μινῶν ²⁶/ τεσσάρων, νὰ τὸν παραδ(εἰ)δῇ ἐδῶ (εἰς) Συμπήνη (εἰς) χ(εἰ)ρας τοῦ ²⁷/ ἄνωθεν Τώμα, (εἰ)δὲ ἀνάμεσα (εἰς) αὐτὴν τὴν δ(ει)ωρ(εἰ)αν ²⁸/ ἤθελεν τ(εἰ)χ(ει) θάνατος τοῦ ἄνωθεν Γεωργίου, νὰ ἔχῃ νὰ ²⁹/ ἀποκρένεται ὅλον τὸ χρέως τοῦ ἄνωθεν Τώμα. {καὶ} // καὶ οὕτως ἀποφασίσθ(ει)ν ἀπὸ τὸ παρὸν κριτηριόνμας.

²⁻⁷/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς *mp*, Μανικάτης· *σαφράν(ος) mp*, πέτκος· πέτρ(ου) [χ. Μ. Σαφράνου], Χα(τξη) Πετρυ Λου(κα), Γιάνις· Μαβροδί [χ. Μ. Σαφράνου], διμιτρι σούφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) *mp* Καπετάνος.

⁸/ ἐρωτώμ(ενος) ὁ κύρ Διμίτρης διατί τοῦ εὐγαλεν πασοῦσι ἀποκρι⁹/θ(ει) ὅτι αὐτὸς δὲν ἤξευρεν ἀπὸ αὐτὰ τίποτες πῶς (εἶ)ναι προσταγή ¹⁰/ νὰ πέρνη τζεντουῖλα ἀπὸ τὸν προεστὸν καὶ νὰ εὐγάζ(ει) πασοῦσι ὅμως ¹¹/ ἀπεκρίθ(ει) ὅτι φτέγ(ει) ὁ ἄρχων Χοχαῖζεν διατί τοῦ ἔδοσεν πασοῦσι.

¹²⁻¹⁵/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Μανικάτης· *σαφράν(ος) mp*, πέτκος· πέτρ(ου) [χ. Μ. Σαφράνου], χα(τξη) Πετρυ λουκα, Γιάνις· μαβροδι [χ. Μ. Σαφράνου], διμιτρι σούφρα.

¹⁶/ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν κρίσιν (εἶ)ναι καὶ αὐτὸς εὐχαρι<στη>μέν(ος).

στ. 4-7 Υπαίτια αδυναμία εξοφλήσεως χρεωστικής ομολογίας. Δεν παραγράφεται η αξίωση με την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος.

στ. 8-11 Η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα έγινε επειδή ο οφειλέτης ήταν «ξεπεσμένος». Αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι είχε κηρυχθεί σε πτώχευση («μουφλούζης»), αλλά ότι είχε φτωχύνει.

στ. 12-15 Διοικητική αρμοδιότητα του προεστού να εκδίδει βεβαίωση, βάσει της οποίας η καγκελλαρία της Τρανσυλβανίας εξέδιδε ταξιδιωτικό έγγραφο (*passus, fahrlizenz* –«διαβατήριο») για τα μέλη της Κ.

στ. 15-19 Έρευνα που διεξήγαγε το Κριτήριο βάσει της καταγγελίας του ενάγοντος.

στ. 20-21 «Αντιποίηση αρχής».

στ. 23-29 Επιβολή χρηματικής ποινής και υποχρέωση προσαγωγής του οφειλέτη στο Κριτήριο εντός του συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος που θεωρήθηκε εύλογο. Για να εξασφαλίσει τον δανειστή –αντί αποζημιώσεως–, το Κριτήριο καθιστά τον εναγόμενο εγγυητή του οφειλέτη, στην περίπτωση θανάτου του τελευταίου μέχρις ότου τον προσαγάγει¹. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν προβλέπεται τέτοια δικαιοπλαστική αρμοδιότητα του δικαστηρίου στην τρανσυλβανική νομοθεσία ούτε στα σαξωνικά δέσμια ή στα δεσπίσματα της Κ.

στ. 8-11[φ 40r] Πρακτικό της απολογίας του κατηγορουμένου, που προσετέθη στο τέλος της εγγραφής και τεκμηριώνει ότι η άγνοια νόμου δεν μπορεί να απαλλάξει τον δράστη από την ποινική και αστική ευθύνη.

1. Η απόφαση δημιουργεί ενοχή και αγωγή αξίωση του δανειστή εις βάρος του καταδικασθέντος (ενοχή «ἐξ ἀποφάσεως», βλ. ΕΚΣ, σσ. 188, 190).

84

1765/IX/9

χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 40r

σχ. 83

Πρακτικό. Απόσβεση της ενοχής «ἐξ ἀποφάσεως».

^{17/} || <1>765 || σεμπεβρίου 9 κατὰ τὴν ἄνωθεν διορίαν καὶ καιρὸν ἤφερεν
^{18/} τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐπαρρήσιασεν (εἰ)ς τὸ κριτήριον καὶ οὕτως τοῦ
ἐδόθ(ει) ^{19/} (εἰ)ς χ(εῖ)ρας του τοῦ κύρ Θωμᾶ ἕως νὰ τελιώσῃ ἡ δουλιὰ του.
^{20-21/} θωμᾶς βελλεράς νῦν προεστως, Ἰωάν(νης) ἀδάμη.

στ. 17-18 Εμπρόθεσμη εκτέλεση της αποφάσεως του Κριτηρίου, που απαλλάσσει τον εναγόμενο (εγγρ. 83) από την ευθύνη.

στ. 18-19 «τοῦ ἐδόθ(ει) εἰς χεῖρας του»: Μπορεί να σημαίνει ότι ο ενάγων Σάξοντας θα μπορούσε να επιτηρεί τη δραστηριότητα του οφειλέτη του μέχρις ότου εκκαθαρισθούν και εξοφληθούν οι μεταξύ τους απαιτήσεις. Δεν πρόκειται εδώ για τη διαδικασία προσωποκρατήσεως των Σαξονικῶν Στατούτων (αν. εγγρ. 68 σημ. 1), αλλά για το απλό ὄπρισμα –την απαγόρευση εξόδου από την πόλη και τη χώρα.

85

1765/V/5

χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 40v

Απόφαση οριστική. Έμμισθη εντολή. Αγωγή για την καταβολή εξόδων και αμοιβής υπηρεσιών. «Συκοφαντία».

Απαλλακτικός όρκος. «Δεδικασμένο».

// 1765 μαΐου 5 ἐπροτοστολοῖσεν ὁ Γιανάκης Ἀναστασίου ἀπὸ Μποῖτζα ^{2/} [διὰ] ἐναντίον τοῦ κύρ Νικόλα Φυτόκι ἔστωντας καὶ νὰ (εἴ)χαν ἀναμεταξύτους ^{3/} ἀπὸ <1>761 δια κάτι σκου<μ>πίαν ἔξοδα καὶ ἕτερα βάμα καὶ ἄλλα ἔξοδα ὅπου λέγ(ει) ^{4/} νὰ ἔκαμεν καὶ διὰ τὸ πράγματου καὶ διὰ τὸν κόποντου καὶ δὲν τὸν πλέροσεν οὔτε ἓνα ^{5/} ἄσπρο<.> ὅμως ὁ Κύρ Νικόλας λέγ(ει) ὅτι ὄντας (εἴ)ταν ἐκ(εἷ) (εἰ)ς Κινιάνι τὸν ἐπίασεν ^{6/} καὶ τὸν ἐτράβηξεν (εἰ)ς τὴν κρίσιν καὶ μὲ τὴν κρίσιν τοῦ τὰ ἐπῆρεν ἕως (εἰ)ς ἓνα <μ>πάνι καὶ τώρα ^{7/} ἀπερνῶντας 4 χρόνια πάλιν τὸν ζητᾶ (εἰ)ς τὴν κρίσιν διὰ νὰ τοῦ τὰ πλερόσ(ει)<.> καὶ λέγ(ει) [ὁ Γιανάκης] ^{8/} ὅτι διὰ ἄλλην ὑπόθεσιν τὸν